

ERHVERVSJURA

ET OFFER KAN BÆRE SKYLD

STRAFFERET: Har et offer handlet mere letsindigt og anderledes, end han burde, kan tiltalte frifindes.

LARS BO LANGSTED

professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Hvis man bliver udsat for en forbrydelse, for et økonomisk tab, som nogle andre er skyld i, eller man har købt en brugt ting, der ikke kunne det, man regnede med, skal domstolene nogle gange ind og vurdere, om man har udvist »egen skyld«. Inden for køberetten taler man til tider om, at man som køber også har en undersøgelsespligt og i erstatningsretten sker det ikke sjældent, at skadevolder nok dømmes til at betale erstatning, men at den skadelidte også selv var lidt skyld i skaden, og derfor ikke får sit tab dækket fuldt ud. Eller meget skyld i skaden og derfor slet ikke får erstatning.

I strafferetten opstår spørgsmålet sjældnere. Det skyldes dels, at man jo ikke på samme måde som i civilretten kan "fordele" skylden mellem parterne. Dog kan og skal sagens omstændigheder naturligvis tages i betragtning ved strafudmålingen, såfremt gerningsmanden findes skyldig, og disse omstændigheder kan påvirkes af offerets adfærd. Dels at de fleste forbrydelser med et direkte offer, en "medkontrahent", normalt forudsætter forsæt hos gerningsmanden – groft sagt uden smålig skelen til, om offeret også har opført sig ualmindelig dumt.

I de straffesager, hvor uagtsomhed er nok til domme, dukker spørgsmålet om egen skyld imidlertid op ind i mellem. Det kan godt være, at gerningsmanden konkret har handlet anderledes, end han burde (uagtsomt), men hvis offeret har handlet endnu mere letsindigt og i endnu højere grad handlet anderledes, end han burde (endnu mere uagtsomt), så sker det, at domstolene frifinder gerningsmanden.

Det kan måske forekomme underligt, for gerningsmanden opfylder jo umiddelbart betingelserne for straf, hvis han har handlet på en måde, der er gjort strafbar i medfør af loven, og har han også handlet uagtsomt, kan det vel være lige meget, hvorledes offeret har ageret? Denne indvending er ofte rigtig, men der er nogle forbrydelser, hvor den strafbare handling ikke består i at gøre noget bestemt (afgive en urigtig erklæring, køre for stærkt eller lignende), men i at forårsage en bestemt følge (f.eks. døden eller et formuetaab). Den "tekniske" forklaring på, at offerets egen skyld

kan have betydning ved de sidstnævnte forbrydelser er, at gerningsmanden som regel skal have "forårsaget" følgen. Det skal med andre ord være gerningsmandens adfærd, der har bevirket følgen – f.eks. døden.

Hvis nu offeret – f.eks. den afdøde – selv har handlet endnu mere uforsigtigt, vil domstolene nogle gange vurdere, at døden mere skyldes offerets egne handlinger, end den skyldes den tiltalte (altså "gerningsmanden"). Det seneste offentligt omtalte eksempel vi har set på sådan en situation, var i straffesagen om den forfærdelige Præstø-ulykke. Som de fleste sikkert husker, blev både efterskolen og forstanderen dømt for uagtsom legemsbeskadigelse over for de børn, der kom til skade ved ulykken og for overtrædelse af reglerne om sikkerhed til søs. Her fandt byretten, at der var handlet uagtsomt fra forstanderens side, fordi der hverken var skrevne eller uskrevne instruktioner for, hvornår og hvordan dragebåden skulle betjenes, og hvorledes man sikrede de ombordværende. Af samme grunde (og fordi ulykken primært skyldtes den på skolen ansatte lærer) blev efterskolen som en selvstændig juridisk enhed fundet ansvarlig.

I forhold til læreren, der jo afgik ved døden ved ulykken, var der også rejst tiltale over for forstanderen og efterskolen for uagtsomt manddrab, men i dette forhold frifandt retten. Her stuerede retten frifindelse »på grund af graden af den (af læreren) udviste uagtsomhed«. Med andre ord mente retten nok, at skolen og forstanderen havde handlet forkert ved ikke at påse, at der var de fornødne instruktioner, men at det primært var lærerens adfærd, der havde ført til ulykken – og dermed også til hans egen død.

I det netop offentliggjorte nummer af Tidsskrift for Kriminalret gengives en tilsvarende afgørelse, hvor en chauffør af et folkevognsrugbrød var tiltalt bl.a. for uagtsomt manddrab ved at have sat i gang, og med en hastighed af ca. 15 km/t havde drejet i en blød bue, uden at sikre sig, at skydedøren ved bagsæderne var lukket. En af hans kolleger faldt ud gennem døren og slog hovedet så uheldigt, at han afgik ved døden.

Den tiltalte chauffør havde endda en alkoholpromille på omkring 1,1, og så vil man normalt lægge skylden for et sådant dødsfald på chaufføren.

Man kan sige, at han handlede uagtsomt dels ved

ikke at sikre sig, at døren var lukket, dels ved at køre bil i påvirket tilstand. Kollegaen, der døde, havde imidlertid haft en endnu højere promille (1,71), ligesom han havde kastet sig ind i bilen, lige da den skulle starte og i spøg havde forhindret en tredje kollega, der allerede befandt sig i bilen, i at lukke døren. Begge kollegerne faldt i øvrigt ud af bilen – den tredje stort set uden at tage skade.

I landsretten stemte fem dommere for at frifinde chaufføren for uagtsomt manddrab med følgende begrundelse:

»Under de givne omstændigheder finder vi, at hovedårsagen til, at (de to kolle-

ger) faldt ud af bilen, var (den afdøde kollegas) betydelige beruselse og tumlen rundt med (den tredje kollega), hvilket bevirkede, at (den tredje kollega) ikke kunne lukke døren, samt at (den afdøde kollega) mistede balancen, hvorefter han i venstresvinget faldt ud af bilen sammen med (den tredje kollega). Herefter finder vi, at tiltalte ikke har handlet med en sådan uagtsomhed, at den – sammenholdt med den af (den afdøde kollega) udviste betydelige egen skyld – kan føre til domfældelse for overtrædelse efter straffelovens § 241.«

Den sidste dommer ville dømme med den begrundelse, at den afdødes egen

skyld ikke kunne »opveje den uagtsomhed«, som chaufføren havde udvist. Sagen endte således med, at chaufføren blev frifundet for uagtsomt manddrab.

De to afgørelser illustrerer, hvor kompliceret det kan være sådan at veje skyld op imod hinanden og fastslå, hvornår en tiltalt bærer den største del af ansvaret for følgen.

I en ældre sag, der kom helt til Højesteret, endte vurderingen med en domfældelse for bl.a. uagtsomt manddrab. Her havde den tiltalte spillet russisk roulette med den senere afdøde, idet tiltalte havde tømmt en revolver på nær en enkelt patron og derefter holdt den frem mod offeret med ordene: »vil du, eller skal jeg«. Offeret havde taget imod revolveren, holdt den op mod tindingen og selv affyret det dræbende skud.

Her kunne måske ligeledes have forventet en frifindelse, når nu afdøde ligefrem selv havde skudt og vel dermed afbrudt den direkte årsagsforbindelse. Højesterets fem dommere delte sig da også i et flertal på tre og et mindretal på to vedrørende dette spørgsmål. De tre dommere – der jo så blev de afgørende – fandt, at den tiltalte havde handlet uagtsomt i relation til offerets død, »uanset at (offeret) selv affyrede revolveren«.

BUSINESS TO BUSINESS

Køb og salg

Brugte spær sælges

2 db franske døre 1,52/1,72 x 2,10
10 stålspar á 12m benhøjde 2,4m
11 stålspar á 10m benhøjde 2,6m
4 stålspar á 9,5m benhøjde 2,6m
18 stk. trægitterspar á ca. 7m.
18 stk. trægitterspar á 7,5m
8 limtræsspar á 19,8 m.b. uden ben, kan sættes på rør el. jernbjælker
4 jerngitterspar á 10m.
8 trægitterspar á ca. 9m.
7 trægitterspar á 8m.
1 yderdør 0,95b x 2,10h m. termoruder
6 yderdøre 0,95b x 2,10h
100 stk. stålroundeller 1x2m. velegnet til bro el. lignende
Kombikedel olie/fastbrændsel 2000 m² brædder (eg, bøg i parketbrædder og fyr.)
20 toiletter med dobbelt skyl
100 ståldøre velegnet til sikringsrum og branddøre
400 galv. L-K støbejernsskottlamper
1 isoleret foldedør 9,65b x 2,30h
26 dobb. terrassedøre 1,10b x 2,30h
1 dobbelt butiksdør m. aut. opluk
200 stk. ud-/indvendige døre
Indv. trapper ligeløbs- og med sving
400 radiatorer
Store partier over- og underskabe til køkkener
400 træ- og plastikvinduer i forsk. str. Vinduespartier velegnet til udestuer og havepavilloner
Store partier rør- og jernbjælker
160 køreplader 2 x 3 m (5-6-7mm)
80 køreplader 2 x 4 m (6-7mm)
700 køreplader 1,40 x 4 m, 5mm
100 køreplader 1,40 x 4,50 m, 5mm
800 støbejernsvinduer samt meget mere.

Se mere på:

www.is-brdr-nielsen.dk

NEDBRYDNINGSFIRMAET
BRDR. NIELSEN
LØVELBROVEJ 4
PEDERSTRUP - 8830 TJELE
Tlf. 86 69 91 73

Tilbud på nedrivning og skrotning samt knusning af beton og jernbeton til kun 36 kr. pr. tons. uanset str. Gives overalt i landet.

Åbent hverdage kl. 7-18 Lør kl. 9-15

EUR-PALLER

købes - også defekte.
Tlf. 98 19 22 33

Eur-paller - Købes og sælges
Toft, Odder. Tlf. 86 54 13 19

Forretningsanliggender

LEJ EN PAVILLON
- kontor/undervisning

www.jydskfynsk.dk

Proaktiv?

Læs morgendagens Erhverv & Økonomi kl. 22.30

Klik ind på mit.jp.dk og find det erhvervsabonnement, der passer dig bedst.

Jyllands-Posten

Inventar

Hæve-/sænkeborde
med funktionelt og
designmæssigt fokus

Kontakt din forhandler
af kontormøbler

Stel:
Komplet bord:

Stel vejl.
3887,-

demo - brugte - nye
KONTORMØBLER
www.bencadan.dk

Sellerupvej 49-51, 7080 Børkop. Tlf. 75 86 88 22

LAGER- OG PALLEREOLER

Vi har opkøbt et kæmpe parti af nye lager- og pallereoler i høj kvalitet fra et konkursbo. Alt skal væk nu, derfor giver vi op til 70% i rabat. Ring og få Danmarks bedste reoltilbud.

Tlf. 20 65 80 88

Erhvervsanliggender

Ring venligst på tlf. 8738 3595

Jyllands-Posten